

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ RDG 4/0010/2544

ชื่อโครงการ ประวัติศาสตร์ชุมชนไทใหญ่ ท้องถิ่นภาคเหนือประเทศไทย กลุ่มน้ำแม่มาว แม่สาว และแม่กก

ชื่อนักวิจัย เรณู อรรถงามศรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

E-mail address: raynou@cmri.ac.th, raynoua@yahoo.com

ระยะเวลา กุมภาพันธ์ 2544 - มกราคม 2546

โครงการวิจัยนี้ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนไทใหญ่ 3 พื้นที่ ซึ่งอยู่ชายแดนตอนเหนือสุดของเชียงใหม่ ชุมชนที่ศึกษานี้ คือชุมชนบ้านเวียงหวายอำเภอฝาง ชุมชนบ้านแม่สาวเมือหนอง และชุมชนหมู่บ้านบ้านใหม่หมอกจ๋าม อำเภอแม่อาว คำถามหลักของการวิจัย คือชาวไทใหญ่ในประเทศไทยมีจิตสำนึกประวัติศาสตร์อย่างไรที่ช่วยให้เขาดำรงความเป็นไทใหญ่ท่ามกลางการบีบคั้นในฐานะชนกลุ่มน้อยในประเทศบ้านเกิดและในประเทศใหม่ที่อพยพมา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จิตสำนึกนั้นยังคงดำรงอยู่อย่างไร หรือได้ปรับเปลี่ยนไปด้วยกระบวนการแบบใด วัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อพัฒนาครูและเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ วิจัยและสร้างองค์ความรู้ชุมชนด้วยตนเอง เกี่ยวกับเรื่องระบบความคิดความเชื่อและ ประสบการณ์เปลี่ยนแปลงผ่านในเชิงเศรษฐกิจและการอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อร่วมกับชุมชนวิเคราะห์อัตลักษณ์ชาวไทใหญ่ที่เชื่อมสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ อุดมคติ ซึ่งมีผลต่อการดำรงอยู่ของชุมชน

กระบวนการวิจัยใช้การทำวิจัยเป็นเครื่องมือและเทคนิคการมีส่วนร่วมหลายอย่าง คือเวทีชาวบ้านเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลกลุ่มย่อย และระดับลึก ตรวจสอบประวัติศาสตร์และคืนประวัติศาสตร์ชุมชน กระบวนการทำวิจัย แบ่งเป็น 4 ระยะ แต่ละช่วงเป็นเวลา 6 เดือน ใช้เวลา 2 ปี กิจกรรม คือประสานชุมชน ติดต่อประสานงาน และจัดประชุมปฏิบัติการ โรงเรียนหาเครือข่ายเก็บข้อมูล พัฒนานักวิจัยและทำวิจัยประวัติศาสตร์ชุมชน คืนประวัติศาสตร์สู่ชุมชน

ผลจากการวิจัยได้พบข้อสรุปว่าประวัติศาสตร์ชุมชนไทใหญ่อยู่ในบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งได้สร้างวาทกรรมฉายภาพการปรับตัวของชาวบ้านไทใหญ่ ตามขั้นตอนพัฒนาการและการผันผวนของบ้านเมือง ระหว่างไทใหญ่กับพม่าและการปรับตัวในเมืองไทย โดยการสร้างอัตลักษณ์ ตัวตนของกลุ่มขึ้นมาจนเกิดความขัดแย้งระหว่างวัย เพราะต่างมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไปตามบริบทของตนเอง ซึ่งมีเงื่อนไขมาจากการผลิตที่คนหนุ่มสาวต้องออกไปรับจ้างนอกชุมชนก็สร้างอัตลักษณ์เป็นไทย เพื่อปกป้องตนเองและการได้สิทธิอันชอบธรรม ส่วนผู้อาวุโสใช้ตำนาน

ในการเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบันและเตรียมตัวว่าอนาคตของเยาวชนว่าจะสืบทอดชาติพันธุ์ได้อย่างไร ด้วยคิดว่า “ตัวเป็นไทใจต้องเป็นไท”

ส่วนที่สอง คือผลที่ได้จากกระบวนการทำวิจัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัยกับชาวบ้านนอกเหนือจากนั้นยังทำให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจกับความเป็นมนุษย์ และการสร้างวัฒนธรรมเพื่อการปรับตัว เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งผู้วิจัยและชาวบ้าน ได้เรียนรู้การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างความรู้สึกร่วมกัน สหสัมพันธ์ความเชื่อมั่น ครูและชุมชนให้ได้ตระหนักว่าสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากการทำครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันในการทำวิจัยเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ชุมชนชี้ให้เห็นว่าบทบาทของครูและโรงเรียนจะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพชุมชน สืบทอดบทเรียนจากประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน

ปัญหาหลักที่พบคือครูมีข้อจำกัดด้านเวลา ครูถูกผลัดภาระให้รับผิดชอบงานด้านธุรการ และกลไกของระบบราชการทำให้ขาดโอกาสและเวลาเพื่อเพิ่มเติมความรู้และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นี่คือนสิ่งที่ท้าทายสังคมให้ยอมรับ และยังคงใช้เวลาและทรัพยากรมากในการเปลี่ยนทัศนคติของสังคมรวมทั้งครูและชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved